

Доказова психологічна практика як місія університету: результати емпіричного дослідження

<https://doi.org/10.67242/conference-2026-12>

Тетяна Писаренко, PhD з психотерапії, ректорка

Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Мар'яна Великодна, кандидатка психологічних наук, доцентка, кафедра психології

Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Гелена Лазос, кандидатка психологічних наук, доцентка, декан факультету психології

Зігмунд Фройд Університет Україна, Київ, Україна

Вступ. Практика, заснована на доказах, у психології (Evidence-based practice in psychology, EBPP) – це загальна концепція, розроблена для підвищення ефективності психологічних втручань шляхом урахування трьох типів «доказів» у процесі прийняття рішень фахівцем: найкращих наявних наукових досліджень, практичного досвіду та індивідуальних особливостей клієнта, включаючи його культурне походження та особисті цінності (APA, 2006). EBPP є необхідною для забезпечення ефективних інтервенцій у сфері психічного здоров'я, особливо під час кризових ситуацій, таких як війни (Lazos et al., 2024). Попередні дослідження показали, що знання та ставлення фахівців до підходу EBPP визначають ймовірність його впровадження (Lilienfeld et al., 2013; Mendes-Santos et al., 2020). Мета. Це дослідження мало за мету виявити джерела, з яких українські психологи-випускники та студенти наразі отримують знання про підхід EBPP, а також те, з яких джерел вони хотіли б їх отримувати. Методи. Ми оцінили та порівняли частоту згадок про поточні та бажані джерела знань щодо підходу EBPP серед практикуючих фахівців ($n = 356$) та студентів-психологів закладів вищої освіти в різних областях України ($n = 427$). Онлайн-опитування проводилося з грудня 2023 року по березень 2024 року та включало анкету щодо соціодемографічних характеристик і перелік можливих джерел отримуваних знань про EBPP: - університети в Україні, - університети за межами України, - підвищення кваліфікації в Україні, - підвищення кваліфікації за кордоном, - професійні заходи, - наукова література, - супервізори, - соціальні мережі - інші джерела. Респонденти могли вибрати кілька варіантів, обравши всі джерела, якими вони користувалися або користуються зараз для вивчення EBPP. Для порівняння даних за допомогою програмного забезпечення Jamovi на базі R було використано критерії «хі-квадрат» Пірсона та «хі-квадрат» МакНемара. Результати показали, що лише 32,8 % психологів отримали знання про EBPP у своїх університетах, тоді як 93,2 % хотіли б це зробити. На відміну від цієї групи, 47,5% студентів, які зараз навчаються, повідомили, що вивчали підхід EBPP у вищих навчальних закладах (хі-квадрат = 17,3; $p < 0,001$), що було найчастіше обраним джерелом у цій групі, а 88,8% вважали вищі навчальні заклади відповідним джерелом для цього. Практикуючі психологи найчастіше згадували професійні заходи (59,3%), наукову літературу (54,8%) та курси підвищення кваліфікації в Україні (46,6%) як свої поточні джерела знань про EBPP. Хоча обидві групи згадували українські університети (88,7%–93,2%), професійні заходи (50,3%–68,8%) та наукову літературу (43,3%–53%) як найулюбленіші джерела, практикуючі фахівці частіше очікували навчання EBPP від своїх супервізорів (45,8%, $\chi^2=22,8$, $p<0,001$). Приблизно п'ята частина респондентів з обох груп визначила роль іноземних університетів та програм підвищення кваліфікації за межами України як більш бажану у поширенні знань про EBPP серед українських психологів, ніж та, яку вони відіграють зараз. Висновки. Висновки. Отримані дані

свідчать про істотну різницю між очікуваними та реальними джерелами знань про підхід EBPP серед українських психологів та студентів-психологів, що, зокрема, вказує на існуючі прогалини у ролі вищих навчальних закладів у забезпеченні практикуючих фахівців основою EBPP та висвітлює проблеми, які потребують вирішення. Література: American Psychological Association. (2006). Evidence-based practice in psychology. *American Psychologist*, 61(4), 271-285. <https://doi.org/ctsm4f> Lazos, G., Velykodna, M., Karamushka, L., Pysarenko, T., Klymenko, I., & Deputatov, V. (2024). Evidence-based practice in psychology: Predictors of utilization among Ukrainian psychologists. *International Journal in Psychology*, 59(S1), Abstract 3547, 275-275. <https://doi.org/10.1002/ijop.13176> Lilienfeld, S. O., Ritschel, L. A., Lynn, S. J., Cautin, R. L., & Latzman, R. D. (2013). Why many clinical psychologists are resistant to evidence-based practice: Root causes and constructive remedies. *Clinical Psychology Review*, 33(7), 883-900. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.09.008> Mendes-Santos, C., Weiderpass, E., Santana, R., & Andersson, G. (2020). Portuguese psychologists' attitudes toward internet interventions: Exploratory cross-sectional study. *JMIR Mental Health*, 7(4), Article e16817. <https://doi.org/10.2196/16817>